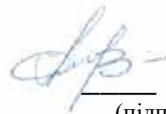

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра менеджменту та бізнес-адміністрування (602)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Андрій ДОРОНІН

(підпис)

(ім'я та ПРИЗВИЩЕ)

« 29 » серпня 2025 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія і практика бізнес-планування

(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань: 07 «Управління та адміністрування»

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальності: 073 «Менеджмент»

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Менеджмент

(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2025

Харків – 2025 р.

Розробник: Скачкова І. А. доцент каф.602, к.т.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри
МЕНЕДЖМЕНТУ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
(назва кафедри)

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри к.е.н., доцент
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Валентина ГАТИЛО
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Здобувач першого (магістерського) рівня

(підпис)

Крістіна ГОРДІЄНКО
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

ПІБ: Скачкова Ірина Анатоліївна

Посада: доцент кафедри 602

Науковий ступінь: канд. техн. наук

Вчене звання: доцент

Перелік дисциплін, які викладає:

Управління проектами; Організація виробництва; Планування авіавиробництва; Адміністративний менеджмент; Стратегічне управління підприємством та інші.

Напрями наукових досліджень:

менеджмент, управління проектами, економіко-математичне моделювання.

Контактна інформація: i.skachkova@khai.edu

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	Денна, заочна
Семестр	1
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна</u> : 4 кредити ЄКТС / 120 годин (40 аудиторних, з яких: лекції – 24, практичні – 16; СРЗ – 80); <u>заочна</u> : 4 кредити ЄКТС / 120 годин (6 аудиторних, з яких: лекції – 2, практичні – 4; СРЗ – 110)
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні (семінарські) та/або лабораторні заняття, самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – залік
Пререквізити	Дисципліна є узагальнюючою. Вивченню дисципліни передують наявність знань із загальноматематичного профілю.
Кореквізити	Освітні компоненти, які забезпечують освітній процес паралельно із даним компонентом.
Постреквізити	Кваліфікаційна робота магістра, Передатестаційна практика

3. Мета та завдання навчальної дисципліни, переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета

Сформувати у здобувачів вищої освіти розуміння ролі бізнес-планування в діяльності підприємницьких структур та систему методичних знань з розробки бізнес-плану.

Завдання

Оцінити бізнес-ідею і її відповідність стратегії бізнес-планування; оволодіти методикою розробки бізнес-планів на основі методичних і методологічних підходів бізнес-планування; узагальнити передовий досвід бізнес-планування; дати оцінку результатам бізнес-плану та інвестиційного проєкту.

Компетентності, які набуваються:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту, зокрема аерокосмічної галузі в Україні (авіація, космонавтика, машинобудування, інформаційні технології), а також у суміжних галузях або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності (ЗК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

загальні:

–ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

спеціальні (фахові):

- СК2 Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- СК3 Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- СК4 Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
- СК8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

- РН4 – Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень;
- РН5 – Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації
- РН6 – Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;
- РН7 – Виявляти навички організаційного проєктування.
- РН8 - Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
- РН22 - Уміння розробляти тактичні та оперативні плани поточної діяльності, проєкти бізнес-плану; обґрунтовувати інвестиційні проєкти та програми
- РН24 - Володіти методами обґрунтування управлінських рішень на основі комплексних економічних та фінансових розрахунків в контексті забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах мінливого бізнес-середовища.

4. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовний модуль 1. Цілі, завдання, принципи, функції та види бізнес-планування

Тема 1. Предмет та задачі дисципліни

Форма занять: лекція, самостійна робота.

Стисла анотація: Предмет вивчення і задачі дисципліни. Місце дисципліни в навчальному плані. Структура курсу. Основні поняття.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Бізнес-планування: цілі, завдання, принципи і види

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Тема практичного заняття: Структура бізнес-плану. Характеристика підприємства, що існує або створюється. Сутність проекту, що пропонується: продукція або послуга; технологія.

Стисла анотація: Особливості функціонування підприємства. Системний підхід в управлінні підприємством. Бізнес-план і його роль у розвитку підприємництва. Суть планування діяльності організації. Рівні планування. Види планів за строками. Принципи планування. Стратегія підприємства. Цілі бізнес-планування, завдання, виконавці. Принципи бізнес - планування. Види бізнес-планування. Функції бізнес - планів: внутрішні та зовнішні. Замовники і розробники бізнес-планів. Бізнес-ідея як інноваційна основа бізнес - планування та інвестиційного проектування. Класифікація бізнес-планів. Комп'ютерні програмні продукти, що використовуються при підготовці та аналізі бізнес-планів інвестиційних проектів.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

Змістовний модуль №2. Структура бізнес-плану

Тема 3. Методи та прийоми бізнес-планування

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Тема практичного заняття: Аналіз стану справ в галузі: існуюча ситуація та тенденція розвитку галузі; Напрямок діяльності проекту та його можливий вплив на розвиток регіону (міста). Аналіз ринку: потенційні споживачі продукції. Аналіз ринку: потенційні конкуренти, оцінка ємності ринку. Організаційний план і управління персоналом: відомості про власників підприємства, про керівний склад, організаційна структура. Витрати на утримання персоналу. Виробничий план: виробничий процес; виробниче приміщення; обладнання; шляхи постачання сировини та матеріалів.

Стисла анотація: Методика розробки бізнес-плану. Методи і технічні прийоми використання в бізнес-плануванні. Нормативне бізнес - планування. Процес бізнес-планування і послідовність розробки бізнес-плану.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

ТЕМА 4. Бізнес-план і його структура

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Тема практичного заняття: Виробничий план: обсяги виробництва. Виробничі витрати. Розрахунок собівартості продукції чи послуги. План маркетингу. Цінова політика. Шляхи збуту. Реклама. Витрати на збут та рекламу. Оцінка ступеня ризику: слабкі сторони підприємства; ймовірність появи нових технологій. Фінансовий план: загальні інвестиції та джерела фінансування по роках розрахункового періоду. Розрахунок залишкової вартості основних засобів по роках розрахункового періоду. Фінансовий план: звіт про прибуток та збитки. Фінансовий план: звіт про потоки готівки для фінансового планування; розрахунок точки беззбитковості та побудова фінансового профілю проекту.

Стисла анотація: Загальний опис фірми, цілі фірми: опис фірми; оцінка та аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища фірми; формування цілей і завдань фірми, призначення бізнес-планів. Оцінка ринку збуту: конкретизація ринку збуту; оцінка потенційної ємності ринку; методи прогнозування попиту; сегментація ринку; позиціонування товару; прогноз обсягу продажів; опис ринку збуту в бізнес-плані. Конкуренція: методи вивчення конкурентів; опис конкуренції в бізнес-плані; оцінка конкурентоспроможності фірми, її сильних і слабких сторін. Маркетинг план і його роль: планування маркетингу; стратегія маркетингу; встановлення цін на товари; розповсюдження товарів; просування товару; зміст плану маркетингу бізнес-плану. Виробничий план:

виробнича програма фірми; розрахунок потреби в матеріальних ресурсах; розрахунок потреби в персоналі та заробітній платі; розрахунок на виробництво і збут продукції; визначення собівартості конкретних виробів (послуг). Управління та організації: управлінська команда; організаційна структура управління; кадрова політика і стратегія. Фінансовий план: план фінансових результатів виробничо-господарської діяльності фірми; план руху грошових коштів; баланс активів і пасивів, оцінка поточного та перспективного фінансового стану фірми; стратегія фінансування; комерційна ефективність заходів бізнес-плану (проекту).

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Оцінка підприємницьких ризиків в бізнес – плануванні

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Тема практичного заняття: Визначення показників ефективності проекту: чистий грошовий потік та дисконтований грошовий потік. Внутрішній коефіцієнт ефективності.

Стисла анотація: Опис підприємницьких ризиків в бізнес - плані; визначення категорії «підприємницький ризик»; класифікація підприємницьких ризиків; оцінка ризиків; оцінка втрат у зв'язку з ризиковими ситуаціями; шляхи зниження ризиків; шляхи зниження зовнішніх підприємницьких ризиків; шляхи зниження внутрішніх підприємницьких ризиків. Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

5. Індивідуальні завдання

Виконання розрахункової роботи за тематикою, затвердженою на засіданні кафедри 602: РГР «Розробка бізнес-плану інвестиційного проекту»

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Таблиця 8.1 – Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0...4	4	0...14
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0...4	4	0..16
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Виконання і захист РР	0...20	1	0...20
Усього за семестр			0...100

Під час складання семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів. Білет для заліку складається з двох теоретичних питань, максимальна кількість балів за кожне питання 50 балів, що складає в сумі 100 балів.

Таблиця 8.2 – Шкали оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційний залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання роботи здобувача освіти протягом семестру

Задовільно (60-74) – мати знання і уміння для забезпечення програмних результатів навчання. Написати дві модульні роботи. Виконати РГР. Демонструється часткове розуміння теоретичного матеріалу та потреба в додаткових поясненнях від викладача. Під час виконання практичних робіт допускаються помилки, але вони виправляються після зауважень. Навчальна активність нерівномірна, проте базові вимоги дисципліни виконані.

Добре (75-89) – мати знання, уміння й навички для забезпечення програмних результатів навчання. Написати дві модульні роботи. Виконати РГР. Є впевнена орієнтація в основних поняттях дисципліни та вміння застосовувати їх у стандартних ситуаціях. Практичні роботи виконано акуратно, з дотриманням методичних рекомендацій. Під час обговорення рішення обґрунтовуються, хоча аналіз може бути не завжди повним.

Відмінно (90-100) – мати знання, уміння й навички, що дадуть змогу самостійно, вільно та обґрунтовано відповідати на будь-які питання щодо дисципліни. Написати дві модульні роботи. Виконати РГР. Продемонстровано глибоке розуміння теми та здатність до самостійних аналітичних узагальнень. Практичні та розрахункові роботи виконано на високому рівні з елементами творчого підходу. У відповідях легко аргументується вибір методів і пропонуються можливі альтернативи.

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Здобувачі освіти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, повинні протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені заняття мають бути відпрацьовані на найближчій консультації протягом тижня після їх пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання пропущених занять шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

Очікується, що роботи здобувачів освіти будуть їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної

недобросовісності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu.ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenty/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

1. Сторінка дисципліни в Mentor знаходиться за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=896>

11. Рекомендована література

1. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З. С. Варналій, Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, Р. Р. Білик. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.
2. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 384 с.
3. 2. Організація виробництва : підручник / Козик В. В., Гавриляк А. С., Петрушка Т. О. - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 256 с.
4. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide). Sixth Edition, Project Management Institute, 2019.
5. Остервальдер О., Піньє І., Бернарда Г., Алан С. Розробляємо ціннісні пропозиції. Як створити продукти та послуги, яких хочуть клієнти/ пер. з англ. Р. Корнута. Київ: Наш формат, 2018. 324с.

12. Допоміжна

1. Васильців Т.Г., Качмарик Я.Д., Блонська В.І., Лупак Р.Л. Бізнес-планування : навч. посіб. Київ : Знання, 2013. 173 с
2. Кравченко М.О., Бояринова К.О., Копішинська К.О. Управління ризиками : навчальний наочний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 432 с.
3. Ковшун Н. Е., Левун О. І. К56 Аналіз та реалізація проєктів : навч. посіб. – Рівне : НУВГП, 2022. – 350 с.
4. Управління змінами та проєктами : навч. посіб. / Грибик І. І. та ін.; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Центр Європи, 2017. 168 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1382613528661298> Закон України «Про вищу освіту»
2. Національна бібліотека України: <http://nbuv.gov.ua>
3. Наукова періодика України <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
4. Законодавство України: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
5. Центр навчальної літератури: www.cul.com.ua